

Bas Haring

foto Heidi de Gier

Bas Haring is 'volksfilosoof'. Op een frisse en toegankelijke manier probeert hij, via boeken, columns, lezingen en tv, wetenschap en filosofie zo uit te leggen dat 't grijpbaar wordt voor jan en alleman. Aan de Universiteit Leiden is hij bijzonder hoogleraar Publiek begrip van wetenschap en oprichter van het masterprogramma Media technology voor creatieve wetenschap.

Een rentmeester is een soort van oppasser. Hij (of zij, hoewel ik me dan afvraag of er sprake is van een rentjuf of een rentmeesteres) heeft iets substantieels in beheer – een pand of zo – en zorgt ervoor dat het in orde blijft opdat het later gebruikt kan worden door de eigenaar. Rentmeesters zijn meestal een beetje conservatief. Dat is logisch; je wilt dat oppassers conservatief zijn. Als ik wat langer op vakantie ben heb ik ook een oppasser in mijn huis, en ik ben altijd blij als het er bij thuiskomst precies zo bijstaat als toen ik wegging. Maar rentmeester is ook een metafoor. Een metafoor voor hoe wij met de aarde om zouden moeten gaan. Conservatief: behoudend opdat anderen na ons eenzelfde aarde kunnen ervaren als wij. Ik vind het een onverstandige metafoor: wij gaan helemaal niet conservatief met de aarde om, en dat hoeven we ook helemaal niet.

Als ik de vergelijking met een huisoppasser doortrek, dan gedragen wij ons op de wereld eerder als een timmerman of schilder. We verbouwen en veranderen de boel. We bouwen steden, veranderen bos in landbouwgrond, en slingeren asfaltwegen over het oppervlak. Die veranderingen zijn vaak ten goede, maar regelmatig ook niet. Veel mensen hebben liever bos dan landbouwgrond en niet iedereen is blij met snelwegen. En dan heb ik evident negatieve zaken als milieuvervuiling en klimaatverandering nog niet eens genoemd. Toch lijkt de optie van de passieve, behoudende rentmeester me nóg minder goed. Stelt u zich eens voor hoe "ons huis" eruit zou zien als rentmeesters het afgelopen eeuwen in beheer hadden gehad in plaats van schilders en timmermannen. Dan had het er waarschijnlijk meer uitgezien zoals vroeger, en dat kunt u

leuk vinden. Maar dan was "de vooruitgang" vermoedelijk ook een stuk minder geweest. Mijn inschatting is dat de balans negatief uitgeslagen zou zijn. Misschien zou een mix van rentmeester en schilder-timmerman ideaal zijn. De schilder-timmerman is wel erg veel een klusjesman. Die ad hoc wat aanrommelt met slechts de korte termijn in het vizier. Als de verf blijft hangen wanneer-ie de deur achter hem dichtslaat is het voor hem goed. Iets van een rentmeester mag de klusjesman wel hebben. Maar wanneer slechts rentmeesters, of oppassers, de aarde in beheer gaan nemen, dan stagneert de boel en wordt het uiteindelijk een puinhoop.